

alleen bleef; en dat hij hier nu-zelf... Want ja, hij lag hij hier nu toch óók te sterven, nietwaar? Hij lag hier toch; hij lag hij hier toch ook zoo moeder-mensch verlaten en alleen... Hij lag hij....

— Toen, toen....

* * *

Maar hij kreesch niet. Eene groote duistere gestalte stond gebogen over hem, eene gestalte in al de plooiën van haren kapmantel. Met magere handen die beefden en zijn deken deden beven, dekte zij hem toe, duffelde zij hem in, vertroetelde zij hem, gelijk toen hij eene kleine jongen was, en eens ziek was geweest. Hij was al getroost; nog niet geheel; maar haast. Hij lag goed. Hij lag om te slapen. En zoele adem woog matelijk op zijn oog-leden, en naar dien adem ging zijn eigen adem ademen. Hij lag diep, diep. Zijn hoofd voelde hij heel diep in de kussens liggen. Hij lag met geheel zijn lijf onder eene hooge zachte stapeling van dekens, als 't ware. En hij ging gelijk weg in zijn hoofd, als sliep hij al een beetje....

— Maar hij had geen wrevel, noch kende de spijt van een weder-ontwaken, toen de gestalte hem, zeer warm aan zijn oor, vroeg:

— „Herkent gij mij? herkent gij mij?”

Maar hij moest ze niet herkennen, want het was zijne moeder....

Zij nam de stoel waar de klakke aan hing. Hij dacht als in een diepe verte: „Ze zal mijn klakke toch zeker wel op het kasken leggen?” Maar ze had ze er al opgelegd. Zij zette zich naast zijn bed: hij voelde het. Hij hoorde de kleine beiërkens van haren pater-noster. Zij ging haren pater-noster bidden. Hij hoorde haar de woorden mummelen in den donker. Het donker was zacht en warm als zwarte panne. Zij murmelde haren pater-noster. Hij hoorde 't. Maar 't was, in den dommel waar hij lager en lager in zonk, of hij hoorde:

— „Ge ligt gij goed nu, gij ligt gij warm zoo, nu ik u heb toegedekt, mijn jongen. Nietwaar dat gij nu góed ligt? Een arme mensch heeft maar de warmte van zijn lijf om hem

te genezen, en van den koude komt de dood. Maar nu ligt gij warm, mijn jongen, en gij kunt gij rusten....

„Ach, wat ziet anders een arm mensch niet af van de koude! Ja, als gij jong zijt jaagt de koude van vorst of wind uw bloed op, omdat gij de leute kent van uwe armen en beenen uit te slaan, zoodat gij gaat zinderen van gloed tot in de toppen van uwe vingeren en van uwe teenen. De kinderen lachen zich warm van te smijten met sneeuwballen. En als de jonge meisjes de sneeuwvlokken voelen die traag aan hun wang komen zitten, of zelfs de ongenadige naalden van den ijzel, dan gichelen zij, omdat het zijn als kille maar heette zoentjes. Maar liggen zij in hun bed en hebben zij geen goede sargie, dan bibberen zij van kou; de kinderen schreien dan van kou; en 't zijn maar de koeiërs en boevers die, in de nachten van den harden winter, gedoken in de diepten van het hooi, warm genoeg hebben om te droomen van liefde. Want de arme heeft geen rijkdom dan zijn warmte. Het is een zegening van den huwelijken staat, dat gij van met twee te slapen warm hebt. En niets is triestig als de koude der weduwnaars.

„Maar als gij warm hebt, hebt gij couragie. Gij hebt nu goed warm, nietwaar, Nand? Dan kunt gij denken aan uw jongen tijd, toen gij u in 't zweet kond't spelen op het werf, of al meëgingt met de pikkers, en gij u, onder het pikken, in 't binnenst van uw lijf heeter voeldet dan de zonne-zelve. Maar kwam dan de verfrissching, dat gij met uw bloote beenen gingt loopen door de beke, of 't kille water stroelde uit de kruike naar de kelders van uw keel, dan waart gij der hitte dankbaar, dat zij u de verfrissching bezorgde. En als gij getrouwd zijt: zijn de zoele nachten niet schoon voor getrouwde menschen? En als gij oud zijt geworden: gevoelt gij niet dat het van de warmte is alleen, dat gij nog bewegen kunt, dat gij nog uw gedachten hebt, en dat gij nog kunt spreken? Want de koude maakt u broos en hard als glas, in uw hoofd gelijk in uw beenen....